

Tko se boji krize još

Nije se lako othrvati lošim vijestima i sve većem pesimizmu koji se širi poput zaraze i našom zemljom. Još prije nekoliko mjeseci izgledalo je kao da smo na rubovima oluje, pa nas najveći vjetrovi ni neće zahvatiti, no usporavanje gospodarstva postaje sve – brže.

Renata Takač Pejnović, Elena Cvjetković

Potražnja se smanjuje, ne-likvidna poduzeća pokrenula su spiralu neplaćanja koje zahvaća sve više gospodar-

skih subjekata, otpuštanja zaposlenih 'na ugovor' sad se proširuju i na stalno zaposlene. Povjerenje u vladu je vrlo nisko, no politički protivnici iz raznih sredina situaciju čine još težom, pokušavajući uhvatiti što bolje pregovaračke pozicije, što glasnijim i crnijim prognozama za budućnost. Unutar svega toga, većina nas pokušava raditi svoj posao što je bolje moguće, no crnilo oko nas polako usporava i naše misao-

ne procese. Zahvaća nas strah – što će biti s mojim poduzećem, industrijom, čitavom zemljom? Što će biti sa mnom, mojom djecom, roditeljima, prijateljima, kolegama? A strah je mala smrt koja donosi potpuno brisanje.

NAJGORI SCENARIJ

U redovnim životnim situacijama vrlo često postavljamo nekoliko bitnih pitanja: što je najgore što se može desiti? Koji je najveći ili najvjerojatniji rizik? Kako se takve situacije mogu odraziti na moj život? Kako se pripremiti za tu, najgoru situaciju? Od-

govori variraju od trenutačne situacije: vlasniku ili glavnom direktoru najgora može biti situacija u kojoj mora otpustiti radnike i zatvoriti poduzeće, zaposlenom ako izgubi posao, apsolventu ako ne može pronaći prvi posao, studentu prekid studija zbog gubitka stipendije. Ako izgubim posao, možda neću moći plaćati kredit za auto ili stan, izgubit ću sve što imam. Hoće li zvučati podcjenjivački, ako kažemo da sve navedeno ipak nije najgore? Ne treba ići daleko u prošlost: Hrvatska je tokom rata zbrinjavala preko pola milijuna izbjeglica, dakle osoba koje su izgubile dom, posao, a vrlo često i nekog od najbližih. Gubitak posla, imovine, stana su ogromni stresovi koje nije lako preživjeti, no još se uvijek možemo životu nasmejati u lice i reći: nećeš me slomiti, jer život nije pravedan i nikakvim prošlim zaslugama ne možemo kupiti 'zaštitu' od nesreća, nedaća, problema.

Njemački pisac **Erich Maria Remarque** svoj je veliki opus romana posvetio njemačkim izbjeglicama prije i tokom drugog svjetskog rata. Velik broj njih koji su uspješno pobjeći iz Hitlerove Njemačke prije hapšenja bili su intelektualci, no kao izbjeglice u Francuskoj, Španjolskoj i drugim državama uzdržavali su se radeći proste, fizičke poslove. Nikome takva sudbina ne pada lako, no životna se energija i snaga očituju upravo u volji da pojedinac 'zatvori' poglavlje za sobom, ne kuka nad izgubljenim, već svu snagu uloži u gradnju budućnosti. Tokom godina 'velike krize' kasnih dvadesetih i tridesetih u Sjedinjenim državama, bilo je više spretnih poslovnih ljudi koji su preživjeli prvi i drugi pad burze, da bi ipak bankrotirali u trećem, najvećem padu i uzdržavali se perući posuđe u hotelima.

IZRADA PLANA

Ako nas dakle opsjedaju pesimizam i crne misli, dobra je strategija napraviti plan za nepredviđene situacije. Plan zahtijeva nešto (crnog) predviđanja, analize i kreativnog razmišljanja:

- koje su najgore moguće situacije? Loši rezultati, nepredviđeni događaji? Što se najgore može desiti?;
- kako će se te najgore situacije odraziti na mene i okolinu? Životni standard? Kvalitetu života, obitelj, prijatelje?;

Neki od najzanimljivijih svjetskih poduzetnika krizu smatraju pravim rajem mogućnosti, pod uvjetom da smo otvoreni za novosti i spremni mijenjati se.

- što već sad mogu učiniti da ublažim posljedice? Što mogu učiniti kad dođe do najgoreg? Gdje ću naći potporu? Tko mi može pomoći? Koliko je jaka moja 'sigurnosna mreža' najbliže obitelji, rođaka, prijatelja, kolega?

U ovoj analizi i traženju najboljih mogućnosti, možemo iskoristiti razne mogućnosti i informacije poput tečajeva osobnih financija, reprogramiranja kredita ili kreativne mogućnosti smanjivanja ili dijeljenja troškova, poput prijevoza ili troškova stanovanja. No najveće prepreke ovakvom načinu razmišljanja su kulturološke ili prepreke ega: moderno društvo nas uči da vrijedimo jednako autu koji vozimo, ili da 'moramo' imati odjeću, cipele, torbu i mobitel određene marke.

Tokom procesa izrade plana za nepredviđene situacije, strah od budućnosti i groznih posljedica 'najgoreg' obično popušta. Kad izradimo plan, bit ćemo i dalje svjesni mogućnosti negativnih posljedica, ali i velike vjerojatnosti da ćemo te negativne posljedice – preživjeti. Imamo li pred sobom obiteljski budžet, svjesni smo činjenice da ćemo promijeniti životne navike, kupovati *no-name* proizvode, umjesto skupljih brendova, ali sve pod vlastitom kontrolom i prema vlastitoj odluci. Takva vrsta izbora i odluke vratit će nam ono što ljudima najviše nedostaje u nepredviđenim krizama: osjećaj kontrole.

KAKO POBOLJŠATI TRENUTNU SITUACIJU?

U trenutku kad smo se oslobodili barem većeg dijela straha, vrijeme je da svoju energiju usmjerimo u kreativno iznalaženje što boljih mogućnosti za poboljšanje sadašnje situacije. Raditi korektno svoj po-

sao, nije više dovoljno, snage treba usmjeriti u dva smjera: kako pronaći nove prihode i kako smanjiti troškove poslovanja. Manageri će u tim naporima prvenstveno organizirati radionice i druge načine oslobađanja kreativnih potencijala svojih timova. Treba iskoristiti poznatu činjenicu da zaposlenici najbolje znaju gdje i kako mogu poboljšati poslovanje, gdje uštedjeti bez loših posljedica, a gdje i kome ponuditi nove proizvode i usluge. Ako još niste, iskoristite ovu situaciju da s timom odredite ključne kompetencije poduzeća i 'poigrajte' se njima.

Na primjer, Black & Decker definira svoju ključnu kompetenciju u tehnologiji električnih motora od 200 do 600 W. Kad bi isto poduzeće izjavilo da 'proizvode električni alat' uvelike bi ograničilo svoje tržište i potencijale za razvoj. Jednako je tako Sony svoju ključnu kompetenciju definirao kao 'minijaturizaciju'. Sony, kao organizacija najbolja i konkurenciji nedostižna u minijaturizaciji, ima ogromno područje potencijalnih klijenata, tržišta i područja rada.

Iskoristite ove radionice i da ojačate svoj tim, jer ako na managera utječu loše gospodarske vijesti, s radnicima je vjerojatno još i gore. Zaposlenici su obično slabije informirani o situaciji, kako na tržištu tako i u poduzeću, pa se nedostatak točne informacije popunjava glasinama, a te su često i negativnije od istine. Od zaposlenika ne treba skrivati loše vijesti, ali ni vlastitu odlučnost da se učini sve što je moguće na poboljšanju situacije, te potrebu za timskim naporom u tom smjeru. Neki od najzanimljivijih svjetskih poduzetnika krizu smatraju pravim rajem mogućnosti, pod uvjetom da smo otvoreni za novosti i spremni mijenjati se.

zašto čitam poslovni savjetnik

Poslovni savjetnik redovito čitam jer u njemu pronalazim obilje korisnih informacija, koje u ovom konfuznom vremenu mogu biti od velike pomoći u rješavanju svakodnevnih problema. Ponekad mi se čini nemoguće odvojiti vrijeme za bilo kakvu literaturu pa i poslovnu. Poslovni savjetnik za razliku od većine novina ima vrijednost priručnika. Teme su obrađene na takav način da ih je lako pratiti. Stoga sam sasvim siguran da ću Poslovni savjetnik čitati i nadalje.

Davor Zdjelarević

Vlasnik i direktor Vinarije Zdjelarević d.o.o.

SAM NA VRHU

Jedna od opasnosti managementa jest situacija 'usamljenosti na vrhu', odnosno činjenica da je jedna od privilegija, ali i opterećenje svakog managera osamljenost pri donošenju krajnje odluke. Bez obzira na timski rad, na broj savjetnika ili savjeta koje je primio ili primila, osoba na vrhu sama donosi krajnju odluku i mora snositi njezne posljedice. To znači i da često ne može s podređenima podijeliti svoje nedoumice, strahove, nesigurnosti, brigu i sve ostalo što donose managerska svakodnevica. U ovim vremenima krize/mogućnosti, kad manager mora biti dovoljno jak/jaka za čitav svoj tim i poduzeće, pokušajte te osjećaje podijeliti s mentorom, *coachem*, prijateljem ili članom obitelji. ☞

toner.je.to

POKREĆE I VAŠE PISAČE

**UŠTEDA
30-50%**

ZARADITE!

**OTKUPLIJEMO
PRAZNE
TONERE I
TINTE**

HP SAMSUNG LEXMARK CANON EPSON XEROX BROTHER KYOCERA KONICA-MINOLTA

NARUDŽBE NA 0800 404 404 / www.toner.je.to